

Com es fa un llibre?

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

FUN
DUCI
O
bromera 15
anys

per al foment
de la lectura

El text i les il·lustracions, i també les propostes didàctiques, es poden descarregar gratuïtament del web www.fundaciobromera.org.

© Coberta i dibuixos: Fran Parreño

© De les propostes didàctiques: Alba Fluixà Pelufo

Edita: Fundació Bromera per al Foment de la Lectura, 2017

Es permet la reproducció si se n'esmenta la procedència.

ACTIVITATS

Com és un llibre?

I. Abans de descobrir com es fa, ens fixarem bé en com és. Potser ja en coneixes les parts principals, però de segur que n'hi ha alguna a la qual no li havies prestat atenció. Observa les fotografies i posa el nom de cada part d'un llibre físic on correspon. Si cal, pots buscar informació en Internet o en una biblioteca.

contracoberta, portada, coberta posterior, guardes, llom, coberta anterior, coberta, sobrecoberta, solapa o aleta, plec

The image shows two books used for an educational activity. The top book is 'El Drac de Gel' by George R. R. Martin, translated by Lluís Rojo, published by Planeta. The bottom book is 'Tirant lo Blanc' by Joanot Martorell, published by RBA. The activity consists of identifying parts of the book's structure. Blue lines connect specific parts of the books to empty boxes for labeling. A circular inset provides a close-up view of the book's gutter (plec). The labels to be placed in the boxes are: contracoberta, portada, coberta posterior, guardes, llom, coberta anterior, coberta, sobrecoberta, solapa o aleta, and plec.

Escriptors

1. Existeixen molts tipus d'escriptors i escriptores. Hi ha qui escriu poesia, novel·la o teatre, per exemple. A tots els podem anomenar escriptors, però també tenen un nom específic. Uneix cada tipus d'escriptor amb allò que escriu.

teatre •	• poeta
poesia •	• novel·lista
conte •	• assagista
assaig •	• dramaturg
novel·la •	• contista

2. L'ofici d'escriptor consisteix a inventar històries i posar-les per escrit. Et convidem ara a convertir-te en escriptor o escriptora mitjançant un joc amb els teus companys i companyes de classe.

Es tracta d'un joc anomenat cadàver exquisit, inventat pels surrealistes, consistent en la creació i invenció col·lectiva d'un conte o dibuix.

Aquestes són les instruccions:

- Cal jugar en grups de quatre persones com a mínim. No hi ha límit de participants, pot jugar tota la classe en un mateix grup si ho voleu així.
- Cada participant té un paper i escriu la primera frase o frases d'un conte.
- A continuació doblega el paper per tal d'amagar allò que ha escrit i el passa a la persona que té a la dreta.
- Cada jugador ha de continuar el conte del full que ha rebut amb una frase o frases sense llegir el que ha escrit el jugador anterior. Després, torna a doblegar el paper amagant allò que ha escrit i el passa a la persona de la seua dreta. Aquesta operació es repeteix tantes vegades com calga fins a acabar el conte o completar el full.
- En acabar, es despleguen tots els papers i es lliguen en veu alta els resultats. De segur que són d'allò més estranys i divertits!

Editors

1. La faena dels editors implica moltes tasques diferents. Estan presents en quasi tot el procés de gestació d'un llibre, però no ho fan tot. Llig atentament la pàgina 4 i digues si aquestes afirmacions són vertaderes o falses:

Revisen l'ortografia d'un text.

Determinen en quina col·lecció s'inclourà una obra.

Adapten informàticament el text de l'escriptor.

Cusen els fulls.

Inventen històries.

Trien les obres que es publiquen.

2. Per equips o tota la classe, imagineu que voleu crear una editorial i convertir-vos en editors i editores de llibres infantils o juvenils.

• Quin nom tindrà la vostra editorial?

• Quina edat voleu que tinguin els vostres lectors i lectores?
.....

3. El pas següent és aconseguir originals per a publicar-los. Els editors han de triar els llibres més ben escrits entre els que els arriben. Per a començar, podeu fer-ho de dues maneres distintes:

• Rellegiu els contes que heu creat en l'activitat 2 de l'apartat «Escriptors» i trieu els cadàvers exquisits que més us hagen agradat.

• Cada membre de l'editorial haurà de portar un o diversos textos que tingueu ja escrits, bé siga d'exercicis de classe o que hàgeu preparat per a algun concurs o pel simple plaer de crear. Poden ser contes, obres de teatre, poemes o el que us abellisca. Entre tots, trieu els que més us agraden i voldríeu publicar a la vostra editorial.

• Intenteu agrupar-los per gènere o temàtica i penseu quines col·leccions podríeu crear amb ells. Creeu com a mínim dues col·leccions:

Col·lecció 1:

Títols i autors dels llibres de la col·lecció:

.....
.....
.....
.....

Col·lecció 2:

Títols i autors dels llibres de la col·lecció:

.....
.....
.....
.....

Podeu afegir totes les col·leccions que considereu necessàries.

Il·lustradors

1. Els il·lustradors han de ser bons lectors i bons artistes. Una de les seues tasques més importants és imaginar com són els personatges.

Llig aquests fragments del llibre *La Casa del Relotge*, escrit per Anna Moner, i *La Reina Mora*, escrit per Víctor Labrado, que formen part de la campanya «Llegir en valencià» de la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura.

Fragment 1:

Porta un vestit barat de color blau marí, uns calcetins blancs, pujats fins als genolls, i els cabells recollits en una cua de cavall curosament pentinada.

Fragment 2:

A poc a poc, tornava la llum al pla de Xàtiva, amb l'estesa de camps, barraques, casetes i aquells arbrets sàviament posats damunt de la terra. [...] I darrere de tot, tancant el pla, la serreta [...], amb l'ermita al caramull, com una caixeta blanca.

Tria el que més t'agrade i dibuixa en un full a banda el personatge o el paisatge que descriu. (Si t'abeilleix, pots dibuixar els dos.)

2. Imagina que has d'il·lustrar una història ambientada en l'antic Egipte. Com et prepararies? Què hauries d'investigar i on podries trobar la informació necessària?

3. Triar allò que resulta més interessant dibuixar d'un text és una de les habilitats essencials d'un il·lustrador o il·lustradora. Tornant a l'activitat 3 de l'apartat «Editors», llegiu de nou els textos que heu triat per a les col·leccions de la vostra editorial i il·lustreu-los. Primer, decidiu quines escenes són les millors per a dibuixar, després dissenyeu com seran els personatges. I no oblideu investigar si és necessari. També podeu inspirar-vos mirant altres llibres.

Podeu repartir-vos el treball i il·lustrar un text cada membre de l'equip o il·lustrar-los conjuntament.

Traductors

1. Els traductors i traductores utilitzen diversos diccionaris i eines, tant digitals com en paper, per a poder dur a terme la seua tasca de redactar un text en una llengua diferent de l'original. Investiga i esmenta dos tipus de llibre i dues pàgines web o aplicacions que podrien resultar-nos útils com a traductors.

Llibres:

Pàgines web o aplicacions:

2. Les traduccions són molt importants perquè fan possible que les històries i les idees viatgen de llengua en llengua, per això et proposem que et convertisques en traductor o traductora per un moment.

• A banda del valencià, quines altres llengües parlen o coneixen els teus familiars?

• Demana a algun d'ells que et diga un refrany, un acudit o una frase o història curta en una d'eixes llengües i anota-la ací.

• Ara tradueix-la amb l'ajuda de les ferramentes que has trobat investigant en l'activitat número 1.

• Quines dificultats has tingut?

Correctors

1. La correcció garanteix que els llibres editats arriben als lectors sense errors ortogràfics o de puntuació, entre altres. Llig atentament aquestes frases i corregeix els errors que trobes. Recorda fer-ho utilitzant el color roig i consultant el diccionari si cal.
 - Maria es van trovar la porta oberta i va decidir pasar.
 - El xiquets no han vingut hui a clase,
 - ¡Quantes carabases has comprat ui al mercat?
2. Ara que ja heu practicat, és el moment de corregir els textos de la vostra editorial. És important que qui corregisca no siga l'autor o l'autora del text, ja que és més fàcil descobrir els errors en els textos dels altres que en els propis, per això és millor que els intercanvieu.

Dissenyadors i maquetistes

1. Dissenyadors i maquetistes fan una tasca molt relacionada però que no és exactament la mateixa. Podries explicar qui dóna indicacions a qui i en què consisteixen?

2. Com que ja teniu els primers títols de la vostra editorial escrits, il·lustrats i corregits, és l'hora de donar-los forma. Passeu-los a l'ordinador si encara no ho heu fet, escanegeu les imatges i maqueteu-los. Podeu utilitzar el Word o qualsevol altre programa que manegeu.

Però abans de maquetar, heu de decidir entre tots com serà el disseny de cada col·lecció: trieu la tipografia, el cos de lletra, el color i la grandària de les il·lustracions. No us talleu i poseu en marxa la vostra creativitat!

Impressors

1. El treball dels impressors i impressores és molt delicat i ha de seguir un ordre concret. Llig atentament el quadern i ordena de l'u al quatre els passos següents.

- Fer les planxes d'impressió.
- Imprimir fulls grans.
- Col·locar les planxes en la màquina d'imprimir.
- Rebre el llibre en format digital.

2. Els impressors i impressores necessiten utilitzar les matemàtiques perquè no imprimeixen els llibres pàgina a pàgina, sinó que d'un full gran es fa un plec que té 16 o 32 pàgines. Posa en funcionament el teu cervell i, sense calculadora, digues quants plecs de 16 pàgines farien falta per a imprimir llibres amb aquest nombre de pàgines.

160 pàgines:

128 pàgines:

400 pàgines:

528 pàgines:

La impremta Gutenberg

1. Johannes Gutenberg va revolucionar el món amb el seu invent, tal com has pogut comprovar llegint el quadern *Com es fa un llibre*, però qui era ell? On va nèixer? Com era la seua família? Investiga en la xarxa, en una biblioteca o en els llibres que tingues a casa i escriu una breu biografia d'aquest important personatge històric.

.....

.....

.....

.....

.....

2. A banda dels pergamins, al llarg de la història s'han utilitzat molts altres materials per a escriure i fer llibres. Investiga en Internet, a casa o a la biblioteca de la teua classe, escola o barri i digues què utilitzaven els antics romans, grecs, egipcis o altres civilitzacions.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

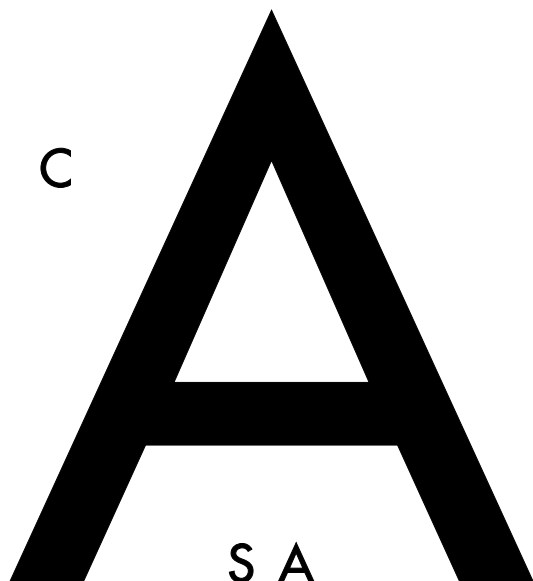
.....

.....

.....

3. En la màquina de Gutenberg era necessari compondre les pàgines lletra a lletra, ja que cada una era una xicoteta peça de metall. Això va permetre a alguns artistes, segles després, començar a jugar amb aquestes peces més enllà del seu ordre lògic. Aquestes creacions reberen el nom de jocs tipogràfics. Ací tens un exemple de l'artista Enric Solbes.

Anima't tu també a jugar amb les lletres i crea, en un full a banda, el teu propi joc tipogràfic a mà (retallant lletres de revistes i periòdics per a fer un *collage* o escrivint-les tu) o amb l'ordinador. Després, podeu fer una exposició a classe amb tots els que hàgeu fet.

Enquadradors

1. Imagina que has de fer un tutorial de YouTube sobre el procés d'enquadració d'un llibre. Escriu un guió amb les instruccions que cal seguir pas a pas. Pots extraure tota la informació que necessites llegint la pàgina 11 del quadern o buscant altres tutorials per Internet. Podeu fer l'exercici individualment o per grups.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Investiga en Internet, en una biblioteca o en els llibres que tingues a casa els tipus d'enquadració que existeixen i encercla les paraules que corresponguen a noms d'enquadracions.

eòlica	de recta	tèrmica	daurada
japonesa	en pell	paperé	en carn
rústica	en fusta	d'espiral	anglesa
elegant	italiana	cartoné	

Distribuidors, comercials

1. Llig atentament la pàgina 12 del quadern i contesta les preguntes següents.

- Qui s'encarrega de repartir els llibres per totes les llibreries?

.....

- Qui s'encarrega de donar a conèixer el nou llibre?

.....

- Quina és la nova modalitat de llibre i com la podem comprar i llegir?

.....

2. Per tal de donar a conèixer els llibres de la vostra nova editorial i poder vendre'ls, necessitareu un catàleg. Feu-ne un en què s'incloguen les informacions següents de cada llibre: imatge de portada, títol, autors del text i de les il·lustracions, col·lecció a què pertany i un breu resum de l'argument. Penseu també quin preu els posaríeu tenint en compte tot el treball que heu hagut de dur a terme per a fer arribar els vostres llibres als lectors i lectores.

Després, enquaderneu-lo i presenteu-lo a la resta d'equips de la classe o a altres classes de la vostra escola.

Promotors

1. A través de quins mitjans poden els professionals de la promoció i el màrqueting donar a conèixer els nous llibres i els seus autors?

.....
.....
.....

2. Si heu anat seguint tots els passos, la vostra editorial ja té un catàleg replet de llibres meravellosos que cal fer arribar als lectors. Feu una campanya de màrqueting per a la vostra editorial. Necessitareu un lema o eslògan publicitari, cartells i material promocional com punts de llibre, camisetes, llibretes, xapes, etc. No dubteu a aportar idees noves i potenciar la vostra capacitat de creació i d'innovació.

Per a inspirar-vos, podeu buscar en Internet imatges de cartells i de material promocional d'algunes editorials valencianes.

Podeu començar la vostra recerca amb alguns d'aquests exemples: *La rata Marieta* (Tàndem Edicions), *De quin color són els besos?* (Edicions Bromera), *Bressolant* (Andana editorial), «Llegir en valencià» (Fundació Bromera per al Foment de la Lectura)

Llibreters i bibliotecaris

1. Investiga en Internet i troba dues llibreries i dues biblioteques prop de ta casa. Busca també dues pàgines web especialitzades en la venda de llibres.

Biblioteques:

1:

2:

Llibreries:

1:

2:

Pàgines web:

1:

2:

2. Els llibreters i bibliotecaris saben recomanar llibres molt bé perquè no pensen només en els seus gustos personals, sinó que s'adapten a cada lector. Per parelles, recomaneu-vos mútuament un llibre pensant en les preferències de l'altra persona. Per a ajudar-vos, podeu fer-li aquest breu qüestionari al vostre company o companya abans de triar una recomanació.

Minitest de personalitat lectora

El teu llibre preferit és:

D'acció.

De fantasia.

Altres:

De misteri.

D'humor.

Les il·lustracions:

No m'importen.

No m'agraden.

Són Imprescindibles.

M'agrada que un llibre:

Siga curt.

Dure molt.

El meu o la meua protagonista ideal és:

Intel·ligent.

Aventurer/a.

Entremaliat/ada.

El llibre que li recomanaria és

Els lectors

1. Els escriptors i els il·lustradors sempre pensen en el lector quan treballen, però normalment no poden saber el que opinen perquè no estan davant d'ells quan lligen els seus llibres. Però hi ha un moment en què sí que entren en contacte: les presentacions de llibres, així com les fires i les signatures de llibres.

- Busca en els mitjans de comunicació, tant físics com digitals, notícies culturals sobre el teu poble o ciutat referents a presentacions de llibres o altres actes literaris passats i futurs. Fes una relació de les notícies que has trobat i dels mitjans on han aparegut:

- T'animes a anar a una? Podràs tornar-te'n a casa amb una dedicatòria, una fotografia amb l'autor i la satisfacció d'haver passat una estona divertida. Després podeu crear a classe un àlbum amb les vostres fotografies d'actes literaris.

2. Encara que llegir sembla una activitat solitària, els lectors poden arribar a crear grans comunitats compartint les seues opinions sobre els llibres que lligen, sobretot gràcies a Internet i les noves tecnologies.

Els fòrums i els *booktubers* són dos bons exemples. Els coneixes? Podries explicar en què consisteixen? (Si no els coneixies, és el moment de navegar un poc per Internet i d'investigar-los.)

- Quins *booktubers* t'han agradat més? Quins recomanaries? Per què?

3. Comparteix les teues recomanacions literàries amb la resta de companys i companyes de classe en el format que més t'abellisca: ressenya literària escrita, cartell promocional amb il·lustracions o vídeo. A continuació, pots penjar la teua recomanació en alguna pàgina web i comentar-la amb lectors i lectores d'altres parts del món.

4. Per grups, trieu un llibre que us agrade i feu-li un *booktrailer* (un vídeo com els que resumeixen l'argument i els millors moments d'una pel·lícula, però sobre un llibre). Podeu buscar *booktrailers* a Internet per a inspirar-vos.

Recapitulem

1. Com que ja els coneixes tots, uneix cada professional amb la seua tasca. (N'hi ha dos que comparteixen la mateixa tasca.)

escriptor/a •	• Redactar un text en una llengua diferent de l'original.
editor/a •	• Aconseguir que es parle del llibre en els mitjans de comunicació.
il·lustrador/a •	• Inventar històries i posar-les per escrit.
traductor/a •	• Adaptar informàticament el text a les indicacions de disseny.
corrector/a •	• Fer les planxes d'impressió i imprimir els fulls.
dissenyador/a •	• Doblegar i cosir els fulls i encolar les cobertes.
maquetista •	• Triar les obres que es publicaran.
impressor/a •	• Repartir els llibres per totes les llibreries.
enquadrador/a •	• Dibuixar les escenes més interessants d'un text.
distribuïdor/a •	• Posar en contacte llibres i lectors.
promotor/a •	• Determinar com serà la coberta, el tipus de lletra i el paper.
llibreter/a •	• Revisar l'ortografia, l'estil i la puntuació d'un text.
biblotecari/ària •	

Llegir socialment

(activitats a les xarxes socials per a +14 anys)

Les xarxes socials són un lloc ideal per a compartir informació i mostrar als altres els nostres gustos i opinions. A continuació et proposem una sèrie d'activitats per a experimentar tot el potencial de la lectura a les tres xarxes socials on està present la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura.

Facebook (<https://www.facebook.com/fundaciobromera>)

1. Com es llig un llibre?

Penja una foto teua en què estigues llegint i menciona o etiqueta la Fundació Bromera. Tria l'escenari adequat, els complements i la postura. Poden ser fotografies individuals o en grup. Explora la teua creativitat!

Després, convida un o més amics a fer la seua foto lectora.

No oblideu etiquetar o mencionar la Fundació! També podeu utilitzar l'etiqueta #comesfaunllibre. Amb totes les fotografies, crearem un àlbum en la nostra pàgina de Facebook.

2. Hui en dia es publiquen tants llibres que resulta difícil estar al dia de totes les novetats. Facilita als teus amics i amigues de Facebook la tasca de trobar la seua pròxima lectura buscant en Internet notícies relacionades amb novetats editorials i compartint-les amb ells. Pots compartir-les en el teu mur i etiquetar-los, pots publicar-les en el seu mur o enviar-les mitjançant un missatge privat.

Twitter (@fundaciobromera)

Ajuda'ns a convertir la lectura en *trending topic*!

1. Un moment, un llibre. Cada estat d'ànim i cada moment del dia és propici a un tipus de lectura o a una altra. Col·labora en la creació d'un catàleg de lectures adaptades a cada situació.

Per a això, fes un tuit o piulada on:

- Menciones la Fundació Bromera (@fundaciobromera)
- Utilitzes el hashtag #comesfaunllibre
- Recomanes una lectura per a una situació o estat d'ànim.

Ací et deixem alguns exemples.

- Per a dies de pluja, una novel·la d'Anna Moner @fundaciobromera #comesfaunllibre
- Si estàs enamorat o enamorada, 'Mor una vida, es trenca un amor', de Joan Pla @fundaciobromera #comesfaunllibre
- Si necessites paraules que expressen allò que sents per algú especial, 'Versos per a Anna', de Marc Granell @fundaciobromera #comesfaunllibre
- Per a riure a la gana, qualsevol llibre d'Enric Lluç! @fundaciobromera #comesfaunllibre

Instagram (@fundacio_bromera)

La lectura i els llibres també poden convertir-se en imatges. Fes una fotografia relacionada amb la lectura, menciona o etiqueta la Fundació i posa-li l'etiqueta #comesfaunllibre.

Aquestes són algunes idees, però pots fer el que més t'abellisca!

1. El meu racó lector.
2. El meu combustible per a llegir (la teua tassa de café, té o xocolata, un bescuit, un entrepà o qualsevol cosa que et done forces per a continuar llegint).
3. El llibre que estic llegint ara.
4. El llibre que més em va impactar.
5. El meu company de lectures (mascota, familiar...).

Separador retallable

Ara que has après tantíssimes coses sobre els llibres i el món editorial, de segur que t'han entrat ganes de llegir un poc.

Per a fer-te la lectura més agradable i donar-te les gràcies per haver arribat fins al final de les propostes, hem preparat un punt de llibre inspirat en l'exposició «Com es fa un llibre» que pots extraure del quadern i personalitzar amb els teus dibuixos o fotografies, el teu nom, una cita del teu llibre preferit o qualsevol cosa que se t'ocórrega.

A més a més, en l'altra cara del punt de llibre tens totes les vies amb què pots contactar amb la Fundació per a fer-nos arribar la teua opinió sobre l'exposició, el quadern o les activitats (o si t'animes, els resultats dels exercicis proposats).

Bones lectures!

lectura@fundaciobromera.org
www.fundaciobromera.org
[@fundaciobromera](https://www.facebook.com/fundaciobromera)
[facebook.com/fundaciobromera](https://www.facebook.com/fundaciobromera)

COM ES FA UN LLIBRE?

per al foment
de la lectura

www.fundaciobromera.org